

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

CANOLFAN
GWASANAETHAU
CYMRAEG
WELSH LANGUAGE
SERVICES CENTRE

RHAGOR iaith

Cymraeg

Modwl: ECAD6022

BA3 - 2025-26

Grŵp B - Darlith/Lecture 4

Tachwedd 18fed 2025

Eluned Owena Grandis

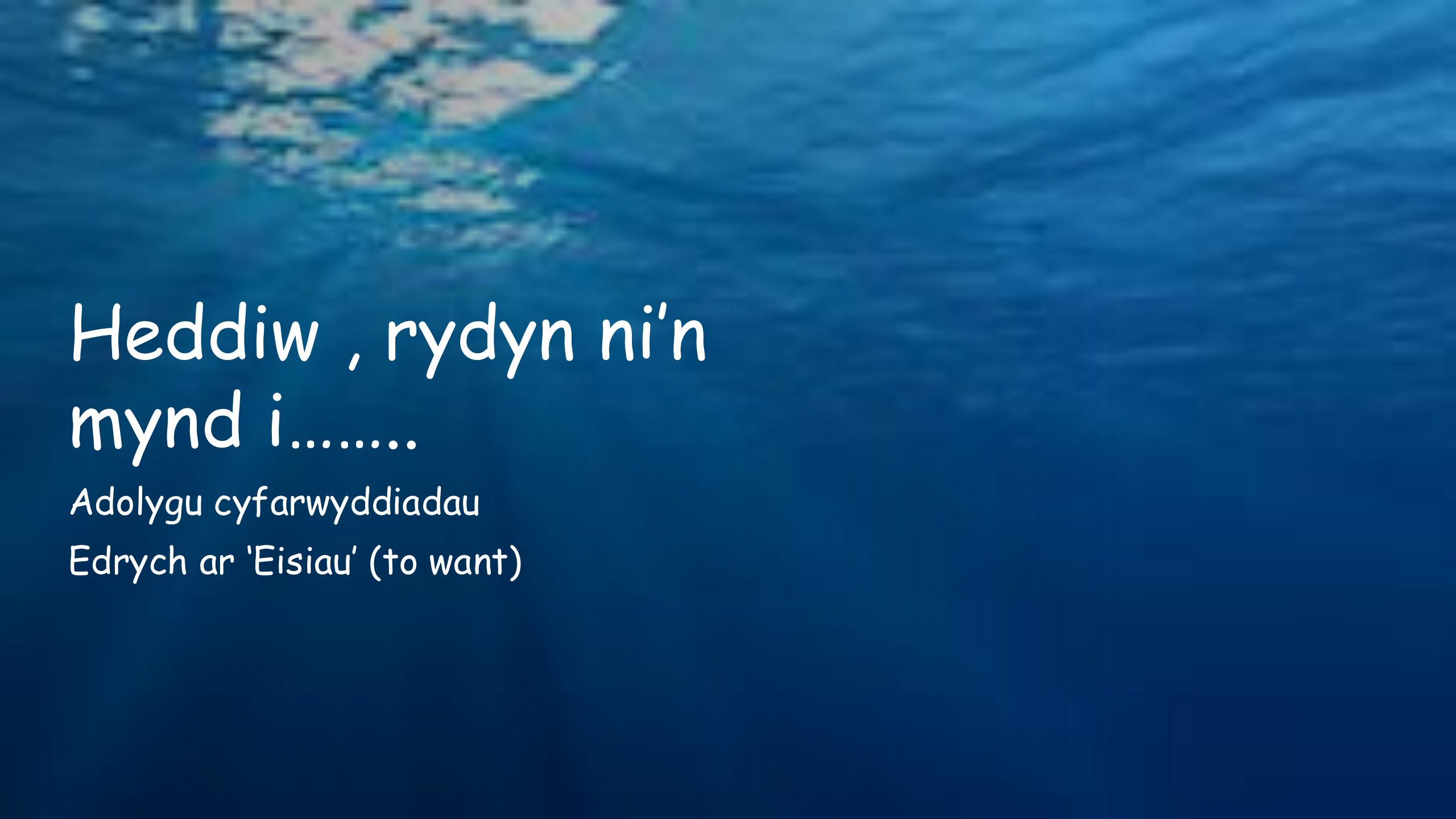
e.grandis@pcydd.ac.uk

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

www.athrofa.cymru

Heddiw , rydyn ni'n
mynd i.....

Adolygu cyfarwyddiadau

Edrych ar 'Eisiau' (to want)

Cynhesu - Beth ydy'r canlynol yn Gymraeg?

Good morning

Good afternoon, girls

Good morning, children

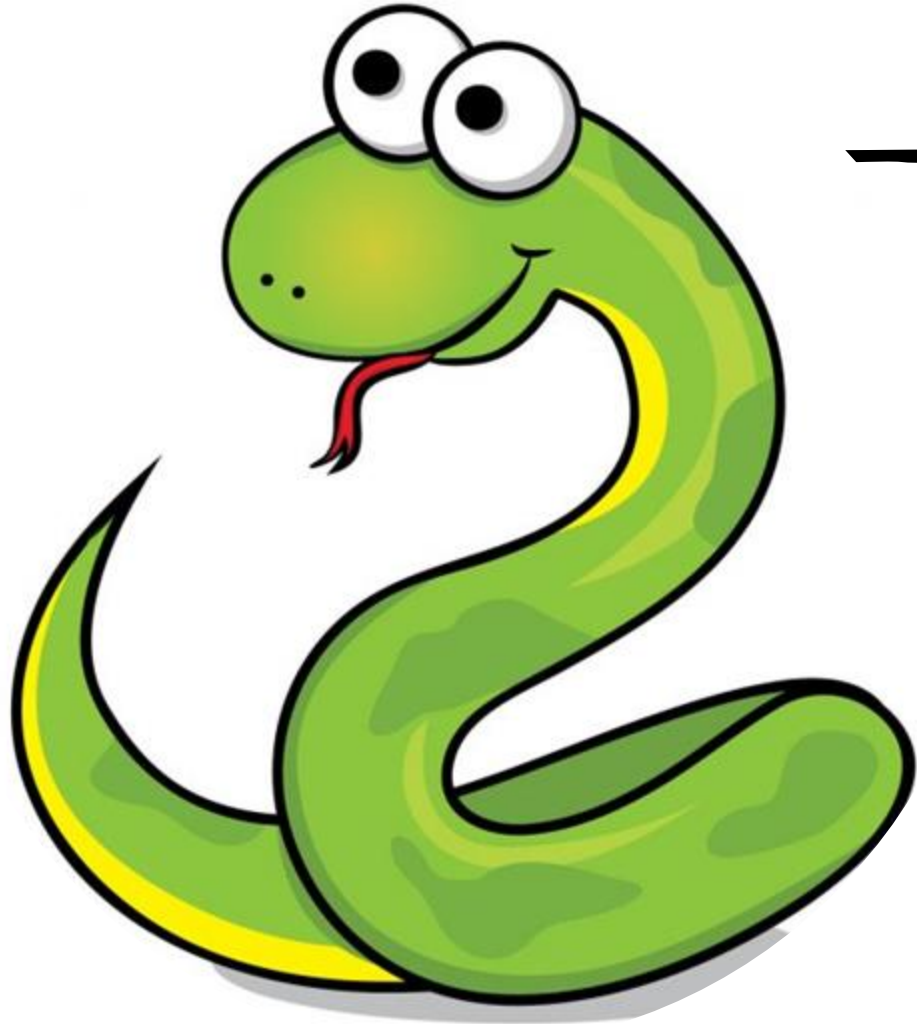
Good evening, everyone

Goodbye, children

Here is Elin

Absent, sir

Reception class

Heloboredasutwyttiwyttieisiauteneugoffi

Blewyttinbyw?wyttinbywarbwysabertawe?

Gaidegydallaethasiwgrosgwelwchyndda?

Wyttingweithiomewnysgolgyrradd?

Gorchmynion *Commands*

-ed -eg endings:
drop these letters and add
-a -wch

Consonant endings:
add -a -wch

1. add -a / -wch

	ti	chi	
Eistedd	Eistedda!	Eisteddwch!	<i>Sit (down)!</i>
Edrych	Edrycha!	Edrychwch!	<i>Look!</i>
Siarad	Siarada!	Siaradwch!	<i>Speak!</i>
Darllen	Darllena!	Darllenwch!	<i>Read!</i>
Gorffen	Gorffenna!	Gorffennwch!	<i>Finish!</i>

3. verbs ending in -ed, -eg drop the last two letters, add -a / -wch

	ti	chi	
Yfed	Yfa!	Yfwch!	<i>Drink!</i>
Cerdded	Cerdda!	Cerddwch!	<i>Walk!</i>
Rhedeg	Rheda!	Rhedwch!	<i>Run!</i>

2. drop final vowel, add -a / -wch

	ti	chi	
Bihafio	Bihafia!	Bihafiwch!	<i>Behave</i>
Brysio	Brysia!	Brysiwch!	<i>Hurry up!</i>
Stopio	Stopia!	Stopiwch!	<i>Stop!</i>
Tacluso	Taclusa!	Tacluswch!	<i>Tidy up!</i>
Bwyta	Bwyta!	Bwytwch!	<i>Eat!</i>

4. afreolaidd (irregular)

	ti	chi	
Mynd	Doſ!	Ewch!	<i>Go!</i>
Dŵad	Tyrd!	Dewch!	<i>Come (on)!</i>
Gwneud	Gwna!	Gwnewch!	<i>Do / Make!</i>
Aros	Arhosa!	Arhoswch!	<i>Wait!</i>
Chwarae	Chwaraea!	Chwaraewch!	<i>Play!</i>
Gwranddo	Gwrandda(wa)!	Gwrandewch!	<i>Listen!</i>

Vowel endings:
drop the final vowel add -a -wch

Irregulars!
Learn them

Beth yw'r gorchymyn?

Golchi **i** >

Bwyta **a** >

Cerdded **d** >

Yfed **d** >

Darllen **n** >

Ateb **b** >

Gwrand **o** >

Stopio **o** >

Mynd **d** >

Rhedeg **d** >

Golchwch

Bwytwch

Cerddwch

Yfwch

Darllenwch

Atebwch

Gwrandewch

Stopiwch

Ewch

Rhedwch

chi

Beth yw'r gorchymyn?

ti

Golchi >

Bwyta >

Cerdded >

Yfed >

Darllen >

Ateb >

Gwranddo >

Stopio >

Mynd >

Rhedeg >

Golcha

Bwyta

Cerdda

Yfa

Darllena

Ateba

Gwrandda

Stopia

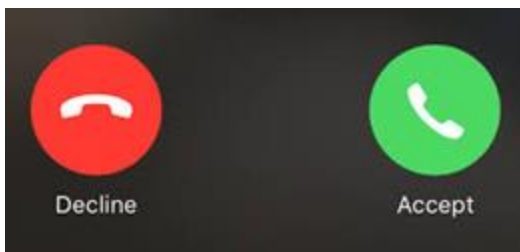
Cer

Rheda

Yn y Tŷ

Ti

Yn y tŷ: (ti)

Eistedda ar y sofa. _____ Sit on the sofa.

Edrycha ar y teledu. _____ Watch television.

Darllena'r papur. _____ Read the paper.

Ateba'r ffôn. _____ Answer the phone.

Siarada â Mam-gu. _____ Talk to Granny.

Beth dych chi'n wneud yn y tŷ?

Y rhai rhyfedd *the awkward ones*

Rhedeg

Cerdded

Yfed

Cymryd

Gadael

Gwranddo

Aros

Cau

Rhoi

Rhedwch yn gyflym.

Cerddwch yn araf.

Yfwch eich dŵr chi.

Cymerwch eich cerdyn chi.

Gadewch neges.

Gwrandewch ar y neges.

Arhoswch yma.

Caewch y drws.

Rhowch y sbwriel ma's.

Run quickly.

Walk slowly.

Drink your water.

Take your card.

Leave a message.

Listen to the message.

Wait here.

Close the door.

Put the rubbish out.

Y rhai rhyfedd *the awkward ones*

Ydych chi'n
cofio? *What's
missing?*

Rhedeg	Rhed[] yn gyflym.	<i>Run quickly.</i>
Cerdded	Cerdd[] yn araf.	<i>Walk slowly.</i>
Yfed	Yfwch eich []	<i>Drink your water.</i>
Cymryd	Cyme[] eich cerdyn chi.	<i>Take your card.</i>
Gadael	Gadewch []	<i>Leave a message.</i>
Gwranddo	Gwran[] ar y neges.	<i>Listen to the message.</i>
Aros	Arhos[] yma.	<i>Wait here.</i>
Cau	Cae[] y drws.	<i>Close the door.</i>
Rhoi	[] wch y sbwriel ma's.	<i>Put the rubbish out.</i>

Byddwch!

Byddwch yn ofalus.	_____	<i>Be careful.</i>
Byddwch yn ddistaw.	_____	<i>Be quiet.</i>
Byddwch yn barod.	_____	<i>Be ready.</i>
Byddwch yn dda.	_____	<i>Be good.</i>

Byddwch!

Ydych chi'n
cofio? *What's
missing?*

Be careful.

Be quiet.

Be ready.

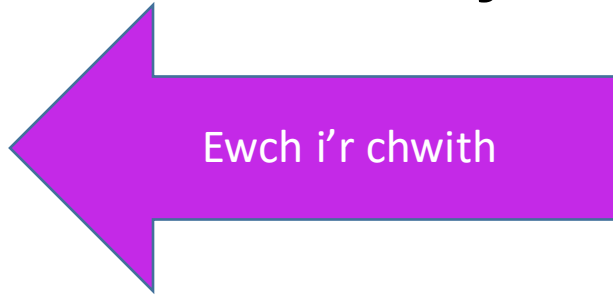

Be good.

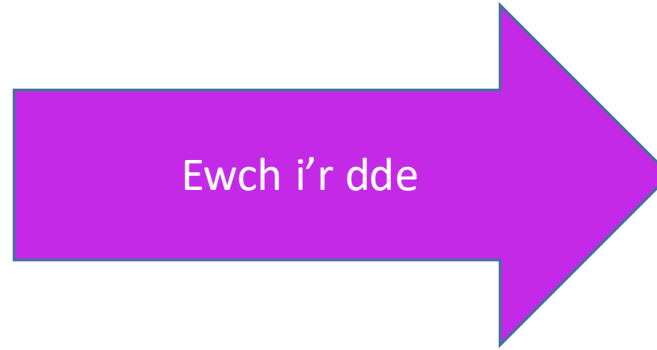
Berfau Afreolaidd *Irregular verbs*

Chi

Mynd

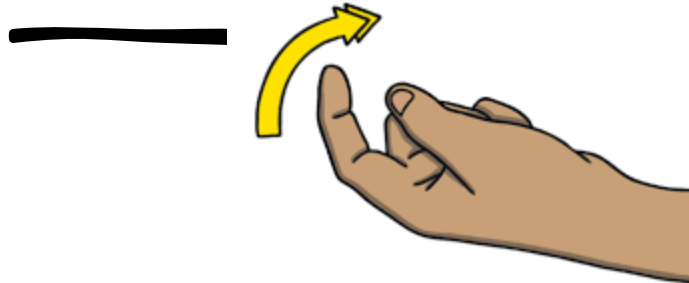

Ewch i'r dde

Dod

Dewch 'ma
Dewch i mewn

Gwneud

Gwnewch eich gorau

Berfau Afreolaidd *Irregular verbs*

Ti

Mynd

Cer i'r chwith

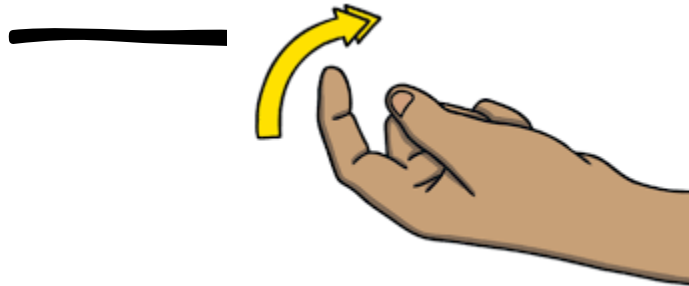
Cer i'r dde

Dod

Dere 'ma
Dere i mewn

Gwneud

Gwna dy orau

Help llaw

1. To give a command or instructions, you need to find the stem of the verb. This will come in useful in many other grammatical patterns so it is worth taking the time to learn them thoroughly now.

On the whole, if the verb finishes with a **consonant**, add the ending **-wch** or **-a** to the whole word:

Edrychwch/a, Darllenwch/a, Eisteddwch/a

If it finishes with a **vowel**, drop the last vowel before adding **-wch** or **-a**:

Codi > Cod**wch**/Coda

Bwyta > Bwy**twch**/Bwyta

Ffonio > Ffoni**wch**/Ffonia

Ymlacio > Ymlaci**wch**/Ymlacia

However, there are some irregular stems which you need to learn.

If a verb ends in **-ed** or **-eg**, this ending will be dropped. '**Eds** will roll and **egs** will smash'!

Cerdded > Cerdd**wch**/Cerdda

Rhedeg > Rhed**wch**/Rheda

Some verbs have slightly different informal commands:

Troi > Trow**ch**/Tro

Rhoi > Rhow**ch**/Rho

2. As usual, the verbs **mynd**, **dod** and **gwneud** are irregular:

Mynd > Ewch (sometimes **Cerwch**)

Cer

Dod > Dewch

Dere

Gwneud > Gwnewch

Gwna

3. **Peidio â** – (not to) is ... followed by the infinitive of the verb and an Aspirate Mutation (an added **H**) following the letters **T, C** and **P**.

Peidiwch â mynd.

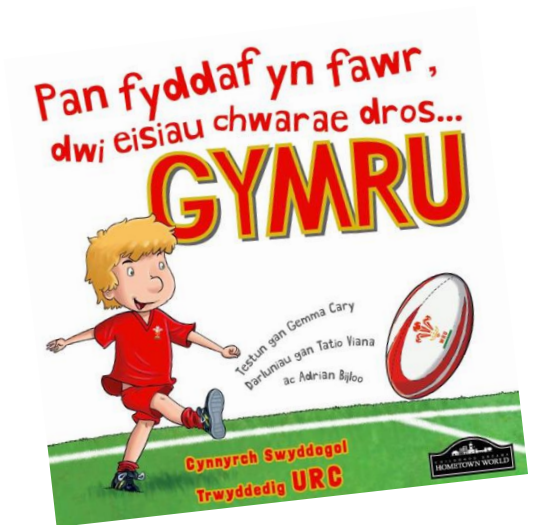
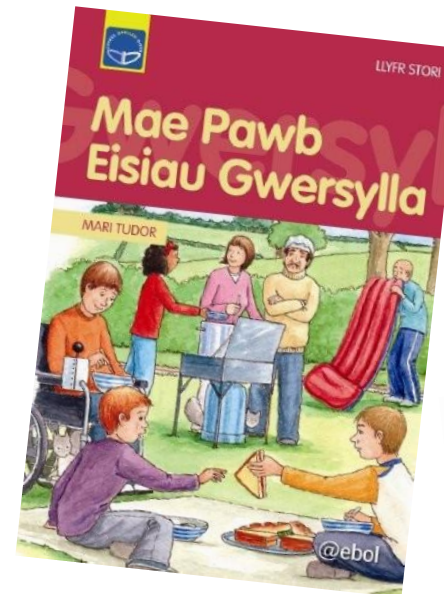
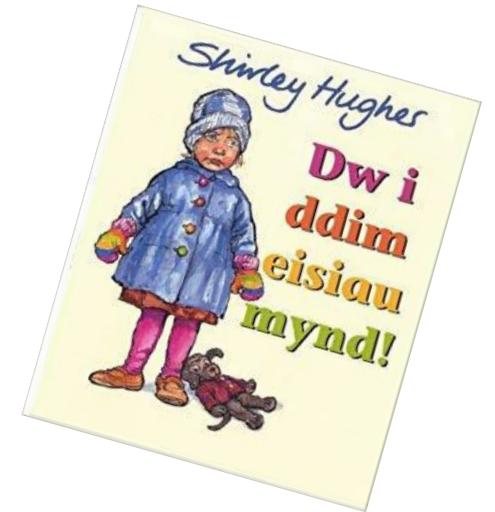
Peidiwch â thalu.

Paid â chodi.

Paid â phoeni.

4. **Â** becomes **ag** before a vowel:
Paid ag agor y drws.

Eisiau

Y ferf 'Bod'

	Unigol	Lluosog
1	Rydw i / Dw i	Rydyn ni / Dyn ni
2	Rwyd ti	Rydych chi / Dych chi
3	Mae e Mae hi Mae Siôn Mae'r plant	Maen nhw

+
eisiau

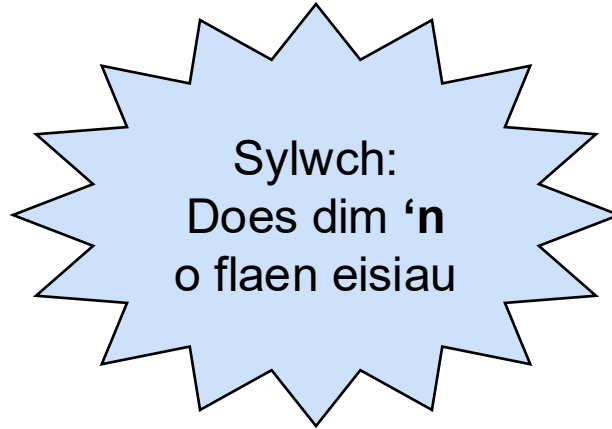
Eisiau / to want

Ydych chi'n cofio ...

Beth wyt ti'n hoffi?

Gallwch chi ddefnyddio'r un patrwm
cwestiwn wrth ddweud:

Beth wyt ti eisiau?

Do you remember ...

Beth wyt ti'n hoffi?

*You can use the same pattern to
ask "What do you want?" by
changing "hoffi" for "eisiau":*

Beth wyt ti eisiau?

What do you want?

Beth wyt ti eisiau?

What do you want?

Dw i eisiau afal.

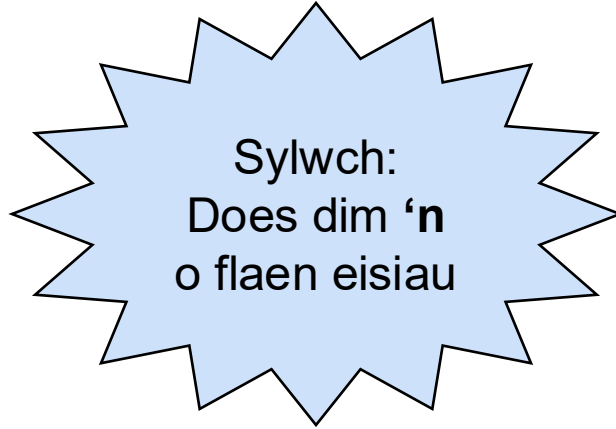
I want an apple.

Dw i eisiau pensil.

I want a pencil.

Dw i eisiau chwarae.

I want to play.

Amser egwyl ...

Wyt ti eisiau ...?

Ydw, dw i eisiau ...

Ydw, os gwelwch yn dda.

Nac ydw, dw i ddim eisiau ...

Na, dim diolch.

te 	coffi 	dwr
llaeth 	siwgr 	afal
banana 	grawnwin 	ffrwyth
mefus 	bisgïen 	cacen

Ydych chi eisiau ...?

Ydyn, rydyn ni eisiau ...

Ydyn, os gwelwch yn dda.

Nac ydyn, dydyn ni ddim eisiau ...

Na, dim diolch.

Beth mae e / hi eisiau?

What does he / she want?

Mae Rhys eisiau siocled.

Rhys wants chocolate.

Mae e eisiau siocled.

He wants chocolate.

Mae Nia eisiau llaeth.

Nia wants milk.

Mae hi eisiau llaeth.

She wants milk.

Dril disodli

Ailadroddwch ar ôl y tiwtor. *Repeat after the tutor.*

Beth am **dd**efnyddio lleisiau gwahanol, e.e. yn uchel, yn **d**awel, yn araf, yn **g**ryflym, a.y.y.b.?

Dw i eisiau coffi.

Dw i eisiau te.

Mae e eisiau te.

Mae e eisiau pop.

Mae Rhodri eisiau pop.

Mae Rhodri eisiau mefus.

Mae hi eisiau mefus.

Mae hi eisiau afal.

Mae Sioned eisiau afal.

Mae Sioned eisiau siocled.

Cyfieithwch y brawddegau canlynol:

***Translate the following
sentences:***

I like coffee.

She likes tea.

Siân likes milk.

He likes fruit.

I want coffee.

She wants tea.

Siân wants milk.

He wants fruit.

Atebion / Answers:

Rydw i'n hoffi coffi. / Dw i'n hoffi coffi.

Mae hi'n hoffi te.

Mae Siân yn hoffi llaeth.

Mae e'n hoffi ffrwythau.

Rydw i eisiau coffi. / Dw i eisiau coffi.

Mae hi eisiau te.

Mae Siân eisiau llaeth.

Mae e eisiau ffrwythau.

Eisiau

Fi	Rydw i / Dw i eisiau gwyllo'r teledu.
Ti	Rwyd ti eisiau mynd i nofio.
Fe	Mae e eisiau bwyta pysgod a sglodion i swper.
Ni	Rydyn ni eisiau diod.
Chi	Rydych chi eisiau arian fel anrheg Nadolig.
Nhw	Maen nhw eisiau mynd i Gaerdydd.

Amser snac / Snack time

Beth mae Neli eisiau amser snac?

Beth mae hi eisiau amser snac?

Beth mae Bryn eisiau amser snac?

Beth mae e eisiau amser snac?

Beth mae hi eisiau i frecwast?

Beth mae e eisiau i swper?

Beth ...?
What ...?

Pwy sy eisiau ...? Who wants ...?

Pwy sy eisiau cinio ysgol?

Who wants?

Pwy sy eisiau ffrwyth?

Pwy sy eisiau llaeth?

Pwy sy eisiau darllen?

Pwy sy eisiau helpu?

Yn y dosbarth (cynradd)

Athro: Nawr, blant, mae hi'n amser snac! Ydych chi eisiau ffrwyth?

Plant: Ydyn!

Athro: Lisa, wyt ti'n hoffi afal?

Lisa: Nac ydw, dw i ddim yn hoffi afal. Dw i'n hoffi banana.

Athro: Wyt ti eisiau banana?

Lisa: Ydw. Mae Luke eisiau banana hefyd, syr.

Athro: Luke, wyt ti eisiau banana?

Luke: Ydw, plîs.

Yn yr ystafell staff

- A. Wyt ti eisiau paned?
- B. Ydw plîs.
- A. Te neu goffi?
- B. Coffi, plîs. Diolch yn fawr.
- A. Wyt ti eisiau llaeth a siwgr?
- B. Tipyn bach o laeth a dim siwgr.
- A. Dyma ti. Wyt ti eisiau bisgïen?
- B. Dim diolch. Dw i ar ddeiet!

Arddweud (*dictation*)

Gwrandewch yn ofalus ar y sgwrs amser coffi.

Ysgrifennwch y sgwrs.

Arddweud (*dictation*)

A: Ydych chi eisiau paned?

B: Mmmmm, diolch yn fawr - coffi plîs.

A: Ydych chi eisiau llaeth a siwgr?

B: Ydw, llaeth a dau siwgr.

A: Dyma chi. Ydych chi eisiau cacen?

B: Dim diolch, dim heddiw.

Beth mae pawb eisiau
wneud?

Ysgrifennwch mewn
brawddegau llawn.
(full sentences)

Chwarae pêl-droed
Actio yn Hollywood
Gwyllo Batman
Mynd i Ynys y Barri
Canu ar y llwyfan
Canu fel Elton John

Gareth Bale

Christian Bale

Ruth Jones

Catherine Zeta Jones

Tom Jones

*Taron
Egerton*

Cyfatebwch (*match*) y Gymraeg a'r Saesneg

Wyt ti eisiau mynd i'r gêm?	We want to go to the party.
Mae hi eisiau mynd i'r tŷ bwyta newydd	They don't want to go to the park.
Dydw i ddim eisiau mynd allan heno.	I don't want to go for a walk.
Rydyn ni eisiau mynd i'r parti.	We don't want to go to school?
Ydy e eisiau mynd i'r gêm?	She wants to go to the new restaurant.
Dydyn nhw ddim eisiau mynd i'r parc.	Does he want to go to the game?
Dydyn ni ddim eisiau mynd i'r ysgol.	I don't want to go out tonight.
Dydy hi ddim eisiau mynd i'r garej.	Do you want to go to the game?
Dydw i ddim eisiau mynd am dro.	She doesn't want to go to the garage.
Wyt ti eisiau mynd i siopa yfory?	We want to go to the hospital.
Pwy sy eisiau mynd i weld ffrind?	Do you want to go shopping tomorrow?
Rydyn ni eisiau mynd i'r ysbyty.	Who wants to go to see a friend?

Cyfatebwch (*match*) y Gymraeg a'r Saesneg

Wyt ti eisiau mynd i'r gêm?	We want to go to the party.
Mae hi eisiau mynd i'r tŷ bwyta newydd	They don't want to go to the park.
Dydw i ddim eisiau mynd allan heno.	I don't want to go for a walk.
Rydyn ni eisiau mynd i'r parti.	We don't want to go to school?
Ydy e eisiau mynd i'r gêm?	She wants to go to the new restaurant.
Dydyn nhw ddim eisiau mynd i'r parc.	Does he want to go to the game?
Dydyn ni ddim eisiau mynd i'r ysgol.	I don't want to go out tonight.
Dydy hi ddim eisiau mynd i'r garej.	Do you want to go to the game?
Dydw i ddim eisiau mynd am dro.	She doesn't want to go to the garage.
Wyt ti eisiau mynd i siopa yfory?	We want to go to the hospital.
Pwy sy eisiau mynd i weld ffrind?	Do you want to go shopping tomorrow?
Rydyn ni eisiau mynd i'r ysbyty.	Who wants to go to see a friend?

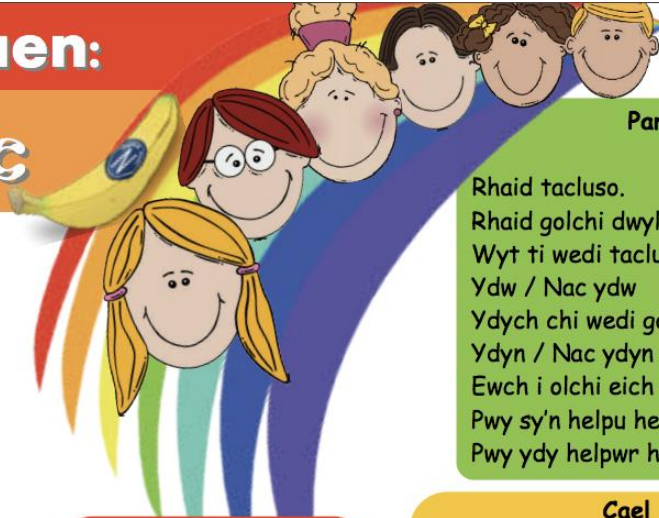
Gweithgareddau Mat Amser Snac

Gweithiwch gyda'ch partner i ddarllen y cwestiynau a'r atebion.
Work with your partner to read the questions and answers.

Y Cyfnod Sylfaen:

Amser Snac

Geirfa Vocabulary

Ffrwyth (g) / au

	afal (g) /au	<i>apple / s</i>
	banana (b) /s	<i>banana / s</i>
	grawnwin	<i>grapes</i>
	mefus	<i>strawberries</i>
	melon (g)	<i>melon</i>
	oren (g) /nau	<i>orange / s</i>
	peren (b)	<i>pear / s</i>

Diod (b) / ydd

	dŵr (g)	<i>water</i>
	llaeth (g)	<i>milk</i>
	sudd (g)	<i>juice</i>

bisgedi

	cacen siocled (b)	<i>chocolate cake</i>
	creision	<i>crisps</i>
	tost (g)	<i>toast</i>

blasus	<i>tasty</i>
cylllell (b)	<i>knife</i>
darn	<i>piece</i>
hanner	<i>half</i>
iogwrt (g)	<i>yoghurt</i>
jam (g)	<i>jam</i>
llwy (b)	<i>spoon</i>
menyn (g)	<i>butter</i>
plât (g)	<i>plate</i>
trîft (g)	<i>treat</i>

Berfau

Verbs

bwyta	<i>to eat</i>
eisiau	<i>to want / need</i>
golchi	<i>to wash</i>
helpu	<i>to help</i>
hoffi	<i>to like</i>
rhannu	<i>to share</i>
torri	<i>to cut</i>
yfed	<i>to drink</i>

Paratoi

Rhaid tacluso.
Rhaid golchi dwylo.
Wyt ti wedi tacluso?
Ydw / Nac ydw
Ydych chi wedi golchi eich dwylo?
Ydyn / Nac ydyn
Ewch i olchi eich dwylo.
Pwy sy'n helpu heddiw? Fi.
Pwy ydy helpwr heddiw? Tom.

Preparation

*(You) must tidy up.
(You) must wash (your) hands.
Have you tidied up?
Yes / No
Have you washed your hands?
Yes / No
Go and wash your hands.
Who's helping today? Me.
Who is 'helpwr heddiw?' Tom.*

Cael snac

Pwy sy' eisiau afal?
Fi. Dw i eisiau afal.

Beth wyt ti eisiau?
Dw i eisiau grawnwin os gwelwch yn dda.

Wyt ti eisiau iogwrt? Ydw / Nac ydw

Dw i ddim eisiau creision.

Beth mae Huw eisiau ?
Mae e eisiau oren.

Beth wyt ti'n hoffi?
Dw i'n hoffi sudd. Dw i ddim yn hoffi llaeth.

Wyt ti'n hoffi melon? Ydw / Nac Ydw
Dyma ti.
Diolch yn fawr.

Mmm, mae'n flasus.
Mae'r afal yn neis.

Having a snack

*Who wants an apple?
Me. I want an apple.

What do you want?
I want (some) grapes please.

Do you want a yoghurt? Yes / No

I don't want crisps.

What does Huw want?
He wants an orange.*

*What do you like?
I like juice. I don't like milk.

Do you like melon? Yes / No
Here you are.
Thank you very much.*

*Mmm, it's tasty.
The apple is nice.*

Y Cyfnod Sylfaen: Amser Snac

Cân

(Tôn - London bridge is falling down)

Dewch i fwyta ffrwythau ffres,
Ffrwythau ffres, ffrwythau ffres
Dewch i fwyta ffrwythau ffres,
Dewch i fwyta.

Sgwrs 1

P1 Beth wyt ti eisiau?
P2 Melon.
P1 Dyma ti.
P2 Diolch.

Pwy sy eisiau helpu?

Pa liw
ydy'r?

Sgwrs 2

P1 Amser snac!
Plant Hwrê!
P1 Ewch i olchi eich dwylo. Rhaid golchi a sychu'r dwylo.
Nawr te, pwy sy eisiau iogwrt?
P2 Fi.
P1 Pa flas?
P2 Mefus a banana os gwelwch yn dda.
P1 Mmm, blasus iawn. Dw i'n hoffi iogwrt mefus a
banana hefyd.

Sgwrs 3

Oedolyn Amser snac. Ydych chi wedi golchi eich dwylo?
Plant Ydyn.
Oedolyn Da iawn. Nawr, beth ydych chi eisiau? John, beth wyt ti
eisiau?
Plentyn Afal os gwelwch yn dda.
Oedolyn Iawn, rhaid torri'r afal. Hanner afal i ti a hanner afal i Cai.
Dyma chi, blant.
Plant Diolch yn fawr.
Oedolyn Beth ydych chi eisiau i yfed?
Plentyn Dw i eisiau llaeth os gwelwch yn dda.
Plentyn Dw i eisiau llaeth hefyd.
Oedolyn Dyma chi. Llaeth i ti John a llaeth i ti hefyd Cai.
Plant Diolch.
Oedolyn Ydy'r afal yn flasus?
Plentyn Ydy, mae'r afal yn flasus.
Oedolyn Ydy'r llaeth yn neis hefyd?
Plentyn Ydy.
Oedolyn Da iawn, blant.
(llaeth = llefrith yn y gogledd-NW)

Oes plât 'da ti? / Oes
plât gen ti?

Rhifwch gyda / efo fi.

Os cewch chi amser, ysgrifennwch sgwrs
debyg rhwng athro/athrawes a dysgwyr.

*If you have time, write a similar conversation
between a teacher and learners.*

PWY?

Rydw i eisiau i ti...

Rydw i eisiau i Eluned...

Rydw i eisiau i chi...

+

treigladd

meddal

Rydw i eisiau i neidio i fyny ac i lawr.

Rydw i eisiau i **dd**weud ble mae e'n /
hi'n byw.

Rydw i eisiau i **g**lapio deg gwaith.

Rydw i eisiau i **o**fyn cwestiwn i

Rydw i eisiau i **g**anu cân yn Gymraeg.

Rydw i eisiau i bawb fwynhau dysgu
Cymraeg!

